

نخستین همایش ملی هنر از منظر اندیشه اسلامی و اندیشمندان مسلمان دیروز دهم دی‌ماه ۱۴۰۳ توسط دانشگاه جامع امام حسین (ع) و با همکاری دانشگاه‌ها و مراکز هنری کشور در سالن همایش‌های فرهنگستان هنر برگزار شد. در این همایش حجت‌الاسلام عبدالحسین خسروپناه دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، سردار محمدرضانقذی معاون هماهنگ‌کننده سپاه ومحمدرضا

باید اندیشه صحیح هنر رابه کاربندیم

مهم این است که وقتی به اندیشه صحیح هنر راه یافتیم، این اندیشه را بتوانیم به کار ببندیم. همچنین در این همایش از کتاب‌های «زیبایی‌شناسی وهنردراندیشه‌های فلسفی علامه طباطبایی»، «حقیقت و نسبت آن با هنر»، «حکمت هنر اسلامی ایران از دیدگاه سیدحسین نصر»، «در وصف آن شمایل» و «درس‌گفتارهای همایش ملی هنر» رونمایی شد.

زیارتگاه‌های مازندران مقصد گردشگران مذهبی

گردشگری مذهبی قدمت و اهمیتی دیرینه در جهان دارد که قادر است اندیشه‌های دینی را رواج دهد و قطب‌های اقتصادی را در کشور به وجود آورد

گردشگری رهیافتی است که می‌توان به‌وسیله آن مرزهای جغرافیایی و سیاسی و اقتصادی را درهم‌نوردید و بی‌توجه به‌نزاد و قوم با مردم در جای‌جای این‌کره خاکی زیست و آنها را درک کرد. یکی از گونه‌های گردشگری که طرفداران زیادی دارد، زیارت است. زیارت، ریشه در اعتقادات و باورهای مردم دارد و از دیرباز نقش بزرگی در رواج و اشاعه اندیشه‌ها و ادیان داشته است. به همین دلیل، زیارت قادر است همچون صنعتی در نظر گرفته شود که برای معرفی تاریخ، فرهنگ و ارزش‌های اعتقادی به‌کار گرفته شود و علاوه بر ایجاد همزیستی مسالمت‌آمیز، دوستی و مودت ملت‌ها و فرهنگ‌ها را برساند. یکی از ارکانی که باعث جلب زائران به زیارتگاه‌هایی شود، معماری این مناطق است. در ایران معماری مقابر امامزادگان از متنوع‌ترین و ماندگارترین نوع معماری در ایران پس از مساجد محسوب می‌شود. ساخت این نوع بناها در ایران به خاطر گرایش‌های شیعی، نسبت به دیگر کشورهای اسلامی مشهودتر است و می‌توان با مطالعه آثار و بناهای آن‌و فرآیند شکل‌گیری و تغییرات آن در یک جامعه تحولات آن را مورد ارزیابی قرار داد. این اماکن به خاطر مرکزیت داشتن در شهرهای ایرانی، خاستگاه رویداد‌های مختلف دینی و مناسبت‌های خاص اجتماعی هستند و حیات فرهنگی جامعه برپایه آنها استوار است و گاه در بسیاری از موارد از پایه‌های اساسی تشکیل و احداث اولیه و حتی توسعه شهرها بوده‌است.

استان مازندران از منظر برخورداری از زیارتگاه‌ها، بسیار غنی است و پتانسیل مستعدی برای پذیرش مسافران دارد و منطقه مناسبی برای پذیرش زائران و حتی جهانگردان است. این استان دربردارنده زیارتگاه‌های بسیاری است که می‌تواند نقش مهمی در جلب گردشگران داشته باشد. استان مازندران در طبرستان بزرگ قرار داشته و به دلیل شرایط خاص اقلیمی، همواره پذیرای امواج خروشان تغییرات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شکل گرفته در سایر نواحی ایران بوده است. این منطقه در میان کوه‌های

البرز و دریای خزر واقع بود و شامل کل استان مازندران، بخش‌هایی از استان گلستان، شرق و شمال استان تهران و شمال استان سمنان بود. طبرستان به خاطر دوری از مرکز خلافت عباسی به یکی از پناهگاه‌های علویان و مرکز حکومت آنها تبدیل شد و علویان در این محل نخستین دولت شیعی ایران را تأسیس کردند. از این‌رو، نفوذ تشیع و روند پذیرش آن در میان مردم این منطقه و سپس گسترش آن در شرایط مناسب به نقاط دیگر، بسیار بیش از دیگر نقاط ایران است. بخشی از این منطقه پس از حمله مغول به‌تدریج مازندران نامیده شد که به‌خاطر برخورداری از شرایط مناسب از جمله راه کوهستانی و صعب‌العبور، پذیرای قدم‌و برخی از سادات حسنی و حسینی نیز گردید. این سادات در همین سرزمین زندگی کردند و وفات یافتند. مردم این منطقه که برای آنها ارزش و احترام خاصی قائل بودند، برای شان مزار و زیارتگاه

ساختند و نام و آوازه آنها را بلند کردند. ساخت این زیارتگاه‌ها باعث به‌وجود آمدن نوعی هنر مذهبی در این مناطق شد که از معماری بومی منطقه سود می‌جست. هرچه که سادات و امام‌زادگان نزد مردم این منطقه محترم بودند، بازگاهی که برای شان ساخته می‌شد، رفیع‌تر و به‌یادماندنی‌تر می‌شد. سازندگان و هنرمندان این بازگاه‌ها برای ساخت این اماکن از چوب به‌عنوان ماده اصلی استفاده کردند. مازندران به خاطر قرار داشتن در شرایط جغرافیایی مرطوب و مجاورت بادریا و کوهستان، از ذخایرانبوه چوب برخوردار بود و از همین‌رو این استان از مناطقی است که در آن آثار هنری چوبی، از جمله منبت و معرق و کتیبه‌نگاری نیز به‌وفور دیده می‌شود. به علاوه هنرمندان این اماکن مقدس علاقه و تأکید زیادی داشتند تا اندیشه‌های مذهبی و انتزاعی را به‌صورت واقعی نشان دهند و از آن برای تزئین زیارتگاه‌ها استفاده کنند. بنابراین

استفاده از متون قرآنی و مذهبی در کتیبه‌نگاری و صندوق‌های چوبی دارای اقبال بسیاری بود. این هنرمندان از خطوط کوفی، ثلث و بنایی برای مکتوب‌کردن آیات استفاده می‌کردند و آیات به‌کاررفته قرآن در آنها، سوره یاسین، آیت الکرسی، صلوات، احادیث و حتی متون غیرمذهبی بودند. صندوق‌های تزئینی یکی از اجزای زیارتگاه‌های این استان محسوب می‌شود. این صندوق‌ها در دوره‌ای موسوم به مرعشیان در قرون ششم و هفتم هجری ساخته شدند. مرعشیان از حکومت‌های محلی و شیعه در منطقه طبرستان بود که بنیانگذار آن، سیدقوام‌الدین مرعشی از عالمان و عابدان شیعه محسوب می‌شد. او با قدرتی که کسب کرده بود، توانست بر ظلم و جور حاکمان محلی پیروز شود و دولتی بر پایه اعتقادات تشیع دوازده‌امامی بنا کند. حاکمان مرعشی، دولتمردانی عادل بودند که در برقراری عدالت اجتماعی تلاش بسیار کردند.

برش

زیارتگاه‌ها، محل اقبال عمومی

گردشگری مذهبی قدمت و اهمیتی دیرینه در جهان دارد که قادر است اندیشه‌های دینی را رواج دهد و قطب‌های اقتصادی را در کشور به‌وجود بیاورد. زیارتگاه‌ها قطب مرکزی گردشگری مذهبی محسوب می‌شوند و اکثرا مدفن فرزندان امامان در ایران هستند. این اماکن از قداست خاصی برخوردارند و نزد مردم جایگاه ویژه‌ای

غزه به روایت پاک‌کن جادویی

کتاب «پاک‌کن جادویی» نوشته زهرا اخلاقی توسط انتشارات چمرکان چاپ شده و با زبانی ساده مفاهیم مقاومت، همدلی و مبارزه با ظلم را به کودکان و نوجوانان منتقل می‌کند. در داستان کتاب آمده است که پاک‌کن کوچکی یک روز صبح بیدار می‌شود و نقاشی نیمه تمام محمد را می‌بیند که سربازهای زیادی در آن هستند. این پاک‌کن دلش می‌خواهد دست به کاری بزند. داستان پاک‌کن جادویی که به همت انتشارات چمرکان راهی بازار شده، ماجرای همین کاراست.

ستایش زن و خانواده در قاب هنر

نمایشگاه جدیدترین قطعات نستعلیق کاوه تیموری با عنوان «خانواده زیباترین نگار جهان» با هدف تکریم و نکوداشت زنان، همسران، مادران، پدران و فرزندان در موزه امام علی (ع) تهران برپا شده است. آیین افتتاحیه این نمایشگاه روز جمعه ۲۳ آذر ساعت ۱۵ در موزه امام علی^ا برگزار و میزبان علاقه‌مندان، خانواده‌ها و اهالی هنر شده است. در این نمایشگاه ۱۶۰ اثر خوشنویسی تیموری همراه با تذهیب به نمایش گذاشته شده است. لازم به توضیح است که این رویداد شانزدهمین نمایشگاه انفرادی تیموری است که با پیشوانه ۴۰ سال فعالیت هنری به اجرا درآمده است. کاوه تیموری خوشنویسی خلاق و معناگراست که در آثار خود مضامین کاربردی و اجتماعی را با دستمایه‌های ادبی بازناب می‌دهد و آنها را با زبان هنر ترویج می‌کند. گفتنی است نمایشگاه خوشنویسی کاوه تیموری با عنوان خانواده، زیباترین نگارجهان تا روز ۴ دی‌ماه ادامه دارد و بازدیدکنندگان می‌توانند از ساعت ۹ صبح تا ۱۶ بعدازظهر از نمایشگاه بازدید کنند.

کالری

بزرگداشت

تجلیل از پیشکسوت ادبیات کودک

معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده با اهدای لوح از سوی دکتر پرشکیان به پیشکسوت فرهنگ و ادبیات کودک، از وی تقدیر کرد. در مراسمی صمیمانه، پیام‌و سلام گرم رئیس جمهوری توسط زهرا بهروزآذر به نوش‌آفرین انصاری ابلاغ و لوح تقدیری به پاس سال‌ها خدمات ارزنده ایشان در عرصه فرهنگ و ادبیات کشور به وی اهدا شد. همچنین در این دیدار، بر اهمیت کتابخوانی در تحکیم خانواده، تقویت روابط میان فرزندان و والدین، و پرورش نسلی مسئولیت‌پذیر و قوی تأکید شد. نوش‌آفرین انصاری، متولد ۱۳۱۸ در هند از شاگردان محمدعلی جمالزاده و عباس زریاب خوبی، دبیر شورای کتاب کودک (از ابتدای انقلاب تاکنون)، عضو سابق هیات علمی و مدیر گروه کتابداری دانشگاه تهران، رئیس پیشین کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران است. از جمله تألیفات او می‌توان به تأسیس کتابخانه هادرستا، توسعه کتابخانه‌های عمومی، مجموعه مقالات درباره کتاب و کتابداری اشاره کرد.

نگاه

سعیده مولایی | نویسنده و مترجم

«بُختری» وامدار فرهنگ ایرانی

«صُنْتُ نفسی عفا یَدُشْ نفسی/وُتَرُفَعْتُ عَن جَدَاکَلِ جِیس: وجود خود را از هر چیزی که آن را آلوده کند حفظ کردم و از بخشش هر انسان فرومایه‌ای گریخته و دوری نمودم.» این ابیات، مطلع قصیده‌ای در مدح ایوان مدائن از شاعر نامدار عربی به نام بُختری است. «ابوعباد» (الولید بن عبید» معروف به بُختری (۲۸۴ تا ۲۸۴ ه‍.ق) از جمله شاعران نامدار و نوآور عصر عباسی است. او به ایرانیان علاقه داشت و متأثر از فرهنگ و زبان فارسی بود. بختری قصیده «ایوان مدائن» را در سفر به بغداد سرود و با زبانی عاطفی و انفعالی، شکوه و عظمت ایرانیان و تمدن بزرگ ساسانی را توصیف کرد. زبان و ادبیات فارسی و عربی در طول تاریخ از یکدیگر تأثیر پذیرفته و همانند دو بال پرنده در تعامل با یکدیگر عمل کرده‌اند. با این حال، دو شرق‌شناس برجسته از جمله بروکلمان و گلدزهربر این عقیده بودند که تأثیر فارسی نقش عمده‌ای در تاریخ تازبان داشته‌است. بختری از جمله وامداران زبان و فرهنگ ایرانی است. او اشعاری در وصف شهریاران ساسانی و معماری‌شان سرود و از خسرو انوشیروان، اردشیر، یزدگرد، قباد و هرمز و... و از جشن‌های مهرگان و نوروز، در آثار خود یاد کرد. بختری وام‌واژه‌های فارسی مثل اسطول، منجنیق، جلنار (گلنار)، ارجوان (ارغوان) و... را نیز به کثرت در اشعارش به کار برد و فرهنگ ایرانیان را در آثار خود بازتولید کرد. دلیل علاقه بختری به ایرانیان، به‌علل و اسباب تاریخی و فرهنگی متعددی بازمی‌گردد. قرن اول خلافت عباسیان (۱۳۲ تا ۲۳۲ ه‍.ق) موسوم به عصر طلایی و عصر نفوذ و زیران ایرانی توصیف شده است. ایرانیان به‌عنوان نیروی کمک‌کننده در روی کار آمدن عباسیان نقش داشتند و با حضور در حاکمیت بنی‌عباس، روی زبان، ادبیات و فرهنگ آنان اثر گذاشتند. ایرانی‌ها تفکر انتقادی و تحلیلی را با برگزاری نشست‌ها و گردهمایی‌هایی در مجالس عباسیان پایه‌ریزی کردند و در حضور در لایه‌های مختلف حکومت عباسیان، خود را اهل توحید و مساوات معرفی کردند و در میان آنان، به مسلمانانی با قدرت تفکر آزاد در جهان اسلام شناخته شدند. برای مثال انتشار کتابی از ابنِ مُقَفَّع به‌نام «ادب‌کبیر و ادب‌صغیر» در زبان عربی جریان‌ساز شد و بسیاری از شعرا و نویسندگان به‌تأثیر از مآواظ و امثال موجود در این کتاب که از زیست ایرانیان الهام گرفته شده بود، آثاری درخور توجه تولید کردند. بختری نیز از فضایی ایرانی‌بنده دوران عباسیان تأثیر گرفت. شعرهای او پر از کلمات فارسی و نام پادشاهان ایران‌زمین است؛ بود و به مدح شجاعت فرماندهان ایرانی در نبردها می‌پرداخت؛ برای مثال در ابیاتی احمد بن دینار، فرمانده ایرانی ارتش اعراب در جنگ علیه رومیان راست‌و دست و اسم شهرهای ایران از جمله قزوین، بروجرد، خراسان، طوس، قم، کاشان، کرمان، شوش، اردبیل، آذربایجان، اهواز، مراغه و... را در دیوان خود به‌کار برد. در زمان عباسیان موج ترجمه کتب فارسی به زبان عربی برای ترویج «طرز فکر ایرانی» به راه افتاد. از شاعری به نام «العتابی» پرسیدند چرا به ترجمه کتاب‌های فارسی به عربی علاقه داری؟ او در جواب گفت: «باید معانی و مفاهیم را در کتاب عجم جست و بلاغت و شیوایی را نیز در کتب عرب پیدا کرد.» بختری متولدمنبج در حلب سوریه و پدرش از اهالی قبیله طے، یمن بود. محققان بر این باورند که یکی از دلایل علاقه بختری به مردم ایران، ماجرای کمک انوشیروان به یکی از امرای قبیله حمیریمنی به‌نام «سیف بن ذی‌یزن» بود. وقتی «اریاط» فرمانده حبشی با سی‌هزار نیرو به یمن حمله کرد، سیف از انوشیروان درخواست مساعدت کرد و در حالی‌که رومیان درخواست کمک یمنی‌ها را نادیده گرفته بودند، انوشیروان به درخواست سیف پاسخ مثبت داد و سربازان ایرانی علی‌رغم تعداد کم، بر احباش غلبه پیدا کردند و در نهایت سیف به پادشاهی یمن رسید. این ماجرای تاریخی تأثیر زیادی روی بختری داشت. او در ابیاتی در وصف اندوه خود درباره تماشای ویرانه ایوان مدائن می‌گوید: «ایرانیان با نیروهای مسلح، زره‌پوش و غیور، لشکریان اریاط (پادشاه) حبشی را شکست دادند و دلیل اندوهم روی ویرانه‌های ایوان کسری» که خاطر حقی است که بر گردن اجداد و قبیله‌ام دارند...».

قاب

